

Maestrul Zen
HUANG PO

SHIN

MINTEA UNIVERSALĂ

Îngrijire ediție, traducere și note:
STELA GHEȚIE TINNEY

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

Cuvânt-înainte (de Etienne Zeisler)	7
Nota editorului	11
Prefața lui P'ei Hsiu	13

PARTEA I

Cronica *Chun Chou* a Maestrului Zen Huang Po

O culegere de predici și dialoguri notate de P'ei Hsiu în timpul șederii în orașul Chun Chou	19
--	----

PARTEA II

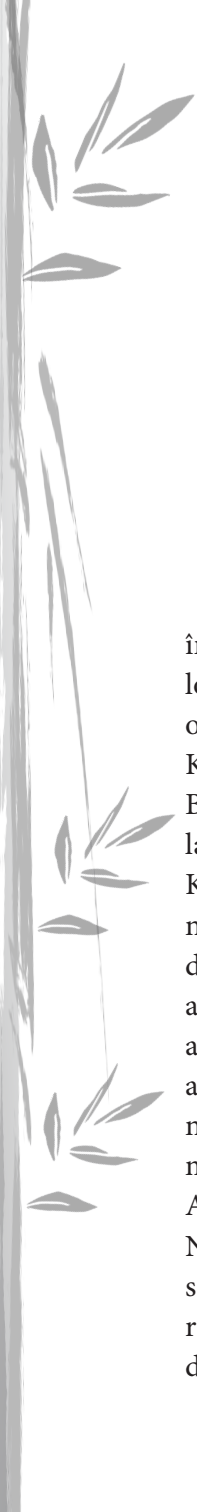
Cronica *Wan Ling* a Maestrului Zen Huang Po

O culegere de convorbiri, predici și întâmplări notate de P'ei Hsiu pe vremea cărmuirii sale în prefectura Wan Ling	67
---	----

Întâmplările	97
---------------------	----

Anexa A	
Glosar de termeni chinezi și sanscriți	141
Anexa B	
Predică a lui Huang Po	151
Anexa C	
Transmiterea Zenului în India și China	153
Școala Soto	153
Transmiterea Zenului Soto în Japonia	153

CUVÂNT-ÎNAINTE

Se spune că Buddha și-a expus învățăturile în funcție de capacitățile intelectuale ale diferiților săi discipoli sau ale auditorilor care participau ocazional la predicile sale. Dintre toți însă numai Kashyapa i-a înțeles cu adevărat doctrina și de aceea Buddha i-a încredințat doar lui – în mod mistic, „de la Minte la Minte” – învățătura cea mai profundă. Kashyapa, la rândul său, i-a transmis mistic doctrina lui Ananda, care a devenit al doilea în linia celor douăzeci și opt de Patriarhi indieni. Ultimul dintre aceștia, Bodhidharma, a părăsit India (în secolul al VI-lea) mergând în China pentru a propovădui adevărul despre credință. Aici el a dat naștere unei noi linii de transmisie care a luat sfârșit (ca transmisie „de la Minte la Minte”) odată cu Hui Neng, Al Șaselea Patriarh chinez. După moartea lui Hui Neng au apărut mai multe școli, dar singura care a supraviețuit până în zilele noastre, păstrând nealterată învățătura fundamentală a întemeietorului budismului, a fost Școala Iluminării Spontane.

Ca adept al acestei școli, Huang Po, prin opera pe care a lăsat-o și prin neobosita muncă de clarificare doctrinară pe care a dus-o, s-a dovedit a fi unul dintre spiritele cele mai strălucite ale veacului său, influențând profund dezvoltarea ulterioară a Zenului autentic. El este, de fapt, adevăratul fondator al școlilor Rinzhai și Obaku.

*

Huang Po (?–850) a fost discipolul lui Hui Hai (Hyakujo) și maestrul lui Lin Chi (Rinzai). Deși despre el nu ne-au parvenit decât puține date biografice (data nașterii este necunoscută, iar cea a morții aproximativă), importanța lui în istoria Zenului a rămas considerabilă.

Huang Po și-a părăsit din copilărie familia pentru a se dedica vieții de călugăr. Conform obiceiului epocii, a întreprins mai multe călătorii prin țară, vizitând cu această ocazie sihăstria și maeștri în căutarea Căii.

Ajuns în cele din urmă la templul unde își ducea traiul maestrul Hui Hai, l-a întrebat: „Care este învățătura pe care maeștrii din trecut o dădeau discipolilor lor?”

Hui Hai nu i-a răspuns. Atunci Huang Po a re luat, ridicând vocea: „Este cu neputință să îngăduiți succesorilor dumneavoastră să fure învățătura originară a Zenului”.

Atunci Hui Hai i-a zis: „Cei care sunt ca tine vor pierde această moștenire”. Apoi s-a ridicat și s-a retras

în chilia sa. Huang Po l-a urmat, insistând: „Am venit până aici numai pentru dumneavoastră”. La care Hui Hai a răspuns: „Dacă este adevărat, ai face bine să nu mă mai dezamăgești pe viitor”.

Huang Po i-a stat alături maestrului Hui Hai până la moartea acestuia, rămânând profund atașat de practica Zenului și trecând dincolo de toate prejudecățile. Acest „dincolo de” este ceea ce el va numi mai târziu „*dharma* spiritului unic sau realitatea absolută”.

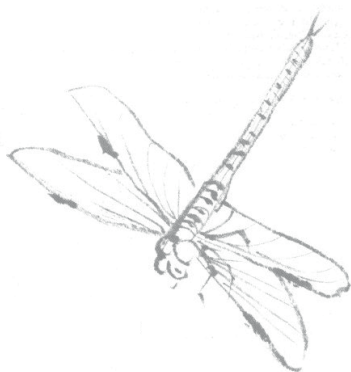
Înainte de a muri, Hui Hai i-a oferit lui Huang Po „măduva” învățăturii sale, odată cu simbolurile transmisiei (roba și bolul). Din punct de vedere fizic, Huang Po era un uriaș: înalt de doi metri, mâinile duble față de normal, o frunte proeminentă și un nas enorm. Educația dată de el era adesea brutală: lovituri de baston, urlate și palme. El întorcea pe dos mințile discipolilor săi cu formulări paradoxale (*koan*) de neînțeles. Nicăieri nu vom găsi mai bine explicată utilizarea paradoxului ca în învățăturile lui Huang Po, care ilustrează clar acea cunoaștere intuitivă care permite accesul la ceea ce nu poate fi comunicat în cuvinte. Cu ajutorul acestor paradoxuri Huang Po reușea să își pună discipolii pe calea cea dreaptă. Cu o singură frază el reușea să distrugă ignoranța. Unica lucrare pe care a lăsat-o, intitulată *Huang Po Ch'uan Hsin Fa Yao*, degajă subtilitatea discursului asupra inexprimabilului și amprenta unei învățături cu o infinitate de semnificații.

Maestrul Dogen a spus despre el: „Huang Po a fost succesorul lui Hui Hai, dar și-a depășit atât maestrul,

cât și pe toți ceilalți descendenți ai acestuia. Învățătura lui este transmisia autentică a tuturor *buddha*-șilor și a Patriarhilor și este numită «Tezaurul Ochiului Adevăratei Legi». El a fost de neegalat în epoca sa și singurul care a realizat esența adevăratei *dharma*».

A sesiza esența *dharma* înseamnă a înțelege dincolo de cuvinte. Aceasta exprimă conștiința în meditație și întoarcerea la condiția absolută a ființei umane, la omul autentic. „A descoperi acest om de negăsit este cu neputință, spune Huang Po, căci nu există nimeni altcineva în afară de el. El este una cu toți *buddha*-șii și Patriarhii și formează cu ei o unitate pură și lipsită de orice confuzie.”

E. Z.

PARTEA ÎNTÂI

CRONICA *CHUN CHOU*
A MAESTRULUI ZEN
HUANG PO

**O CULEGERE DE PREDICI ȘI
DIALOGURI NOTATE DE P'EI HSIU
ÎN VREMEA ȘEDERII SALE
ÎN DRAȘUL CHUN CHOU**

1. Maestrul mi-a spus:

Toți cei iluminați (*buddha*) și toate ființele simți-
toare nu sunt nimic altceva decât Minte Universală,
în afara căreia nu există nimic.

Această Minte este fără început, e nenăscută și
indestructibilă. Nu e verde și nu e galbenă, nu are
nici formă, nici aparență. Nu aparține categoriilor
de existență sau nonexistență, nici nu poate fi gân-
dită în termeni de ceva nou sau ceva străvechi. Nu e
ceva lung și nu e ceva scurt, mare sau mic, căci de-
pășește toate limitele, toate măsurile, toate numele,
toate urmele sau dovezile, toate comparațiile.

Este ceea ce vezi chiar acum în fața ta.

De cauți cumva să chibzuiești asupra ei, de îndată
ai pășit pe alături, în eroare. Ea este precum vidul,
fără hotar, ce nu poate fi nici închipuit și nici măsu-
rat. Doar Minte Universală este *buddha*, și nu există

nicio deosebire între *buddha* și ființele simțitoare, decât aceea că ființele simțitoare se atașează de forme și astfel caută în exterior *starea de buddha*¹.

Tocmai pentru că o caută, ele o pierd, căci, prin căutarea aceasta, *starea de buddha* e folosită pentru a căuta *starea de buddha* și mintea e folosită pentru a percepe Minte. Chiar dacă se vor strădui din răsupteri vreme de eoni, tot nu vor fi în stare să o atingă. Ele nu știu că, dacă pun capăt gândirii conceptuale și dau uitării neliniștea ce le-a cuprins, *buddha* va apărea de la sine înaintea lor, căci Minte aceasta e *buddha* și *buddha* e tot ceea ce există. Minte aceasta nu este cu nimic mai neînsemnată atunci când se manifestă în ființele obișnuite și cu nimic mai măreață atunci când se manifestă în ființele iluminate.

2. Cât despre îndeplinirea celor șase *pāramitā*² și a multor alte practici asemănătoare sau despre dobândirea de merite fără număr precum nisipurile Gangelui, de vreme ce ești fundamental complet în toate privințele, nu trebuie să încerci să adaugi ceva la perfecțiunea aceasta prin asemenea practici fără rost. Când se ivește prilejul, îndeplinește-le; pe urmă, când ocazia de a le pune în aplicare a trecut, rămâi liniștit.

¹ Pe parcursul cărții se vor folosi cu valoare echivalentă termenii: *starea de buddha*, budaitate, *natura de buddha*, diferențele fiind dictate de context.

² Caritatea, castitatea, răbdarea, sânguința, stăpânirea de sine și practicarea celei mai înalte înțelepciuni.

Dacă nu ești absolut convins că Minteia e *buddha*, și dacă rămâi legat de forme, de practici și de fapte merituoase, acest fel de a gândi este complet fals și cu totul incompatibil cu Marea Cale. Minteia este *buddha*, și nu există niciun alt *buddha* și nicio altă minte. Minteia aceasta e strălucitoare și nepătată precum vidul, neavând nicio formă și nicio aparență [care s-o limiteze sau separe în vreun fel]. A vă folosi de minte pentru a gândi în concepte înseamnă a părăsi substanța și a vă atașa de formă. *Buddha* Cel Pururi Existent nu e un *buddha* legat de vreo formă. Practicarea celor șase *pāramitā* și a altor o mie de practici asemănătoare cu intenția de a deveni astfel un *buddha* e o înaintare treptată, dar *Buddha* Cel Pururi Existent nu e un *buddha* în trepte.

Doar trezește-te la această Minte Universală – nu există nimic altceva de atins. Ea este *adevăratul buddha*. *Buddha* și toate ființele simțitoare sunt Minteia Universală, și nimic altceva.

3. Minteia este precum vidul în care nu există nici confuzie și nici rău, ca atunci când soarele se rostogolește în gol luminând cele patru zări. Căci, atunci când soarele răsare și își răspândește lumina peste tot pământul, vidul nu câștigă în strălucire; iar când soarele apune și se culcă, el nu se întuneacă. Fenomenele de lumină și întuneric alternează și se succed unul altuia, dar natura vidului rămâne neschimbată.

La fel este cu Minteia lui *buddha* și a ființelor simțitoare. Dacă îți închipui că *buddha* prezintă o aparență

pură, strălucitoare, iluminată, iar ființele simțitoare prezintă o aparență pângărită, întunecată și părelnic muritoare, aceste concepții ce rezultă din atașamentul față de formă te vor împiedica să cunoști realitatea supremă, chiar după trecerea a tot atâtea cicluri câte fire de nisip are Gangele. Există doar o Singură Minte și nicio particulă de orice altceva care să poată fi atins, căci Mintea aceasta este *buddha*. Dacă voi, discipoli ai Căii, nu vă deșteptați la această realitate a Minții Universale, veți acoperi mereu Mintea cu noțiuni și concepte, îl veți căuta pe *buddha* în exterior, și veți rămâne legați de forme, de practici pioase și așa mai departe, lucruri care sunt toate dăunătoare și nu conduc nicidecum la cunoașterea supremă.

4. Ofrandele aduse tuturor iluminărilor din univers nu fac cât ofrandele aduse unui singur căutător al Căii care a pus capăt gândirii conceptuale. De ce? Pentru că acesta nu-și formează nicio concepție despre absolut nimic. Substanța Absolutului e pe dinăuntru ca lemnul sau ca piatra, fiindcă e fără mișcare, iar pe dinafară e ca spațiul gol, fiindcă e fără hotare și fără stavile. Ea nu este nici subiectivă, nici obiectivă, nu e undeva anume, este fără formă și nu poate dispărea. Cei care se grăbesc spre ea nu au cutezarea să intre, temându-se că se vor prăbuși în gol fără să aibă nimic de care să se țină sau care să-i oprească din cădere. Așa încât ajung până la marginea ei și acolo dau îndărăt. Aceasta îi privește pe toți cei care caută să-și atingă țelul prin exercițiul funcției

cognitive [senzații, percepții, judecăți]. Astfel, toți cei care caută țelul prin cunoaștere discursivă sunt asemenea firelor de păr din blană¹, în vreme ce toți cei care dobândesc cunoașterea intuitivă [directă] a Căii sunt precum coarnele².

5. Mañjuśrī reprezintă legea fundamentală, iar Samantabhadra, activitatea. Prin cel dintâi se înțelege legea vidului veritabil și nelimitat, iar prin celălalt se înțeleg activitățile inepuizabile dincolo de sfera formelor. Avalokiteśvara înseamnă compasiunea fără margini; Mahāsthāma reprezintă înțelepciunea; iar Vimalakīrti, renumele nepătat³.

Nepătarea se referă la natura reală a lucrurilor, în vreme ce renumele înseamnă forma; însă forma e în realitate nedespărțită de natura reală, de unde și expresia de „renume nepătat”⁴. Toate calitățile ilustrate în mod eminent de către marii *bodhisattva* sunt inerente oamenilor și nu trebuie separate de Mentea Universală.

Treziți-vă⁵ la Realitate, și ea e prezentă. Voi, discipoli ai Căii care nu vă treziți la aceasta în propriile

¹ Adică mulți.

² Adică puțini.

³ Identificarea acestor *bodhisattva* – priviți de alte școli budiste ca entități spirituale distincte – cu noțiuni abstracte se regăsește și în afara budismului Zen.

⁴ Cf. *Hridaya Sūtra*: „Forma nu e diferită de vid, vidul de formă; forma e vidă și vidul e formă”.

⁵ Cuvântul trezire exprimă perceperea realității dincolo de orice separație dualistă.

voastre minți, care sunteți legați de aparențe sau că-
utați ceva obiectiv în afara minții voastre, cu toții ați
întors spatele Căii. Nisipurile Gangelui! Buddha a
spus despre aceste nisipuri: „Dacă toți iluminării și
toți *bodhisattva*, cu Indra și cu toți zeii umblă pe ele,
nisipurile nu se bucură; și, dacă boi, oi, șerpi și insec-
te calcă pe ele, nisipurile nu se supără. După miresme
și nestemate nu tânjesc, iar de murdăria puturoasă a
bălegarului și a urinei nu se scârbesc.”

6. Această Minte nu este mintea care gândește prin
concepte și e complet independentă de formă. Așa că
buddha și ființele simțitoare nu se deosebesc deloc.
De v-ați putea dezbăra de gândirea conceptuală, veți
fi îndeplinit totul. Dar dacă voi, discipoli ai Căii, nu
vă descotorosiți de gândire într-o clipită, chiar dacă vă
veți căzni eon după eon, tot nu veți ajunge vreodată
la bun sfârșit. Încălciți în practicile meritorii ale celor
Trei Vehicule, nu veți putea atinge Iluminarea.

Cu toate acestea, realizarea Minții Universale
poate veni după o perioadă mai lungă sau mai scurtă.
Sunt unii care, de îndată ce aud această învățătură, se
dezbară de gândire cât ai clipi. Sunt și alții care o fac
după ce au urmat până la capăt cele Zece Credințe,
cele Zece Faze, cele Zece Activități și cele Zece
Acordări de Merit. În sfârșit, alții izbutesc [să elimine
gândirea abia] după ce au trecut prin cele Zece Trepte
ale Înaintării unui *bodhisattva*¹. Dar, indiferent dacă

¹ Toate aceste categorii de câte zece sunt cuprinse în doctrina altor
școli budiste decât Ch'an (Zen). Huang Po arată astfel răspicat că aces-

oamenii depășesc gândirea conceptuală pe o cale mai lungă sau pe una mai scurtă, rezultatul e o stare de *a fi*: nu există nicio practică pioasă și nicio acțiune de îndeplinit.

Faptul că nu e nimic de atins nu este vorbărie goală; acesta e adevărul. Mai mult, fie că atingi țelul dintr-o singură străfulgerare sau după ce ai trecut prin toate cele Zece Trepte ale Înaintării unui *bodhisattva*, împlinirea va fi aceeași; căci starea aceasta de ființă nu admite grade, așa încât a doua metodă presupune doar eoni întregi de suferințe și eforturi nenecesare¹.

7. Acumularea de bine sau de rău implică în aceeași măsură atașamentul de formă². Cei care, atașați fiind de formă, fac rău vor trebui să suporte diverse încarnări nenecesare; iar cei care, atașați de formă, fac bine se supun la eforturi și privațiuni tot atât de zadarnice și fără de rost. În oricare dintre aceste cazuri e mai bine să se ajungă dintr-odată la realizarea de sine și *dharma*³ fundamentală să fie sesizată dintr-odată.

tea pot fi utile numai pentru a pregăti terenul, mintea trebuind în orice caz să facă la un moment dat un salt abrupt și decisiv, parcurgerea acestor trepte neconstituind în niciun caz o Iluminare parțială.

¹ Meritul, deși excelent în sine, nu are nimic de-a face cu Iluminarea.

² Potrivit doctrinei Ch'an (Zen), faptele virtuozose pot fi săvârșite de adepți, dar nu în vederea dobândirii unor merite și nici ca un mijloc de a atinge Iluminarea. Adeptul trebuie să fie complet detașat de faptă și de roadele acesteia.

³ Termenul *dharma* face parte din Triada fundamentală numită *Triratna*, Triplul Giuvaier, adică Buddha, *Dharma*, *Sangha*, termeni definiți de René Guénon în felul următor: *Sangha* - Adunarea, re-